

## **Suomen Psykiatriyhdistyksen lausunto Suomen hallituksen sukupuolen vahvistamiseen liittyvien lakien muutosesityksestä laadittuun luonnokseen**

Suomen Psykiatriyhdistys kannattaa sekä hedelmättömyysvaatimuksen poistamista että juridisen sukupuolen vahvistamisen erottamista lääketieteellisestä sukupuoli-identiteetin arvioinnista ja sukupuolenkorjaushoidoista. Suomen Psykiatriyhdistys haluaa korostaa, ettei nykyiseen lakiin sisällytetty vaatimus hedelmättömyydestä ole ollut lääketieteellisesti perusteltu, eikä sukupuolivähemmistöön kuuluminen heikennä ihmisen valmiuksia vanhemmuuteen. Suomen Psykiatriyhdistys toivoo, että myös hedelmöityslakia korjataan siten, että kaikki sukupuoli-identiteettiin tai juridiseen sukupuoleen liittyvät esteet palveluiden mahdollistamiselle poistetaan.

Suomen Psykiatriyhdistys arvioi, että ihmisen autonomiaa ja itsemäärittelyä tukevaa juridista sukupuolen vahvistamista ohjaava lainsäädäntö tulee vähentämään sukupuolivähemmistöjen kokemaa vähemmistöstressiä ja tätä kautta lisäämään sukupuolivähemmistöjen hyvinvointia. Suomen Psykiatriyhdistys pitää kuitenkin lakiehdotuksen nykymuotoa puutteellisena, koska se ei huomioi muunsukupuolisia (ei-binäärisiä) sukupuoli-identiteettejä ja saattaa jopa lisätä näiden huomiotta jääneiden ryhmien kokemaa vähemmistöstressiä. Suomen Psykiatriyhdistys toivoo, että muunsukupuolisten huomioimisen mahdollisuuksia juridisen sukupuolen vahvistamisen yhteydessä selvitetään jatkossa esim. Islannin lainsäädäntöä hyödyntäen.

Nykytilanteessa sukupuoli-identiteetin lääketieteelliseen arviointiin hakeutuvilla ihmisillä on säännönmukaisesti toiveita juridisen sukupuolen vahvistamisen ohella myös kehoon kohdistuvista sukupuolenkorjaushoidoista. Tämän vuoksi Suomen Psykiatriyhdistys arvioi, että ehdotettu lakimuutos keventää sukupuoli-identiteettiä arvioivien yksiköiden kuormitusta vain ns. Second Opinion-menettelyn osalta. Huomioiden sukupuoli-identiteettiä arvioivien yksiköiden nykyinen kuormitus ja alueellinen tasa-arvo, Suomen Psykiatriyhdistys pitää tärkeänä sukupuoli-identiteetin arvioita suorittavan yksikön perustamista myös ainakin Oulun Yliopistolliseen sairaalaan.

Alaikäisten kohdalla on huomioitava lapsen ja nuoren identiteettikehityksen keskeneräisyys ja siihen liittyvät erityiskysymykset. Suomen Psykiatriyhdistys suosittelee alaikäisten suhteen erillistä lausuntoa niiden yliopistoklinikoiden nuorisopsykiatrian vastuualueelta, jotka ovat erityisesti perehtyneet näiden tutkimusten ja hoitojen toteuttamiseen.